

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

HS cần :

- Nắm vững đặc điểm nông nghiệp và công nghiệp châu Phi.
- Nắm vững tình hình phát triển nông nghiệp và công nghiệp ở châu Phi.
- Đọc và phân tích lược đồ để hiểu rõ sự phân bố các ngành nông nghiệp và công nghiệp ở châu Phi.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

HS xác định được :

- Sự phân bố các ngành nông nghiệp và công nghiệp chính ở châu Phi thông qua việc phân tích các lược đồ.
- Các đặc điểm nông nghiệp và công nghiệp châu Phi.
- + Nông nghiệp : chú trọng cây công nghiệp nhiệt đới xuất khẩu, không quan tâm đến việc sản xuất lương thực thực phẩm.
- + Các nông sản nhiệt đới chủ yếu.
- + Công nghiệp khai thác khoáng sản để xuất khẩu.

III – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC

- Bản đồ Nông nghiệp châu Phi.
- Bản đồ Công nghiệp châu Phi.
- Một số hình ảnh về trồng trọt và chăn nuôi, về các ngành công nghiệp châu Phi.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI MỚI

1. Lời giới thiệu

Bài học nhằm vào hai vấn đề cơ bản :

- Trình bày đặc điểm và tình hình phát triển các ngành nông nghiệp và công nghiệp châu Phi.
- Rèn luyện cho HS kĩ năng phân tích lược đồ kinh tế – xã hội để rút ra những kiến thức địa lí.

2. Gợi ý tiến trình bài học

GV yêu cầu HS dựa vào lược đồ 30.1 và 30.2 để trả lời các câu hỏi trong SGK.

a) *Nông nghiệp châu Phi*

Quan sát lược đồ 30.1, HS có thể rút ra các nhận xét chủ yếu sau :

- Cây công nghiệp :
  - + Ca cao : phân bố ở vùng duyên hải phía bắc vịnh Ghi-nê.
  - + Cà phê : phân bố ở vùng duyên hải vịnh Ghi-nê và cao nguyên Đông Phi.
  - + Cọ dầu : phân bố ở vùng duyên hải vịnh Ghi-nê, Trung Phi và duyên hải Đông Phi.
  - + Lạc : phân bố ở Ni-giê, Ca-mơ-run, Xu-đăng, CHDC Công-gô, Dim-ba-bu-ê...
- Cây ăn quả cận nhiệt : cam, ô-liu, nho phân bố chủ yếu ở ven Địa Trung Hải và ven biển cực Nam châu Phi.
- Cây lương thực :
  - + Lúa mì và ngô : Cộng hoà Nam Phi và các nước ven Địa Trung Hải.
  - + Lúa gạo : Ai Cập.

Do hạn chế về kích thước, ngành chăn nuôi không được thể hiện trên lược đồ nông nghiệp châu Phi, ngoại trừ kí hiệu bò trên lãnh thổ Tan-da-ni-a. GV cần bổ sung thông tin :

- + Cừu, dê : ở các đồng cỏ trên các cao nguyên và các vùng nửa hoang mạc.
- + Lợn : các nước Trung Phi và Nam Phi.
- + Bò : Ê-ti-ô-pi-a, Ni-giê-ri-a có những đàn bò lớn.

b) Công nghiệp châu Phi

GV có thể phân chia HS thành từng nhóm. Sau đó, yêu cầu mỗi nhóm trình bày sự phân bố của một ngành công nghiệp ở châu Phi.

– Quan sát lược đồ 30.2, HS có thể rút ra nhận xét chủ yếu sau :

+ Ngành khai thác khoáng sản phân bố ở Cộng hoà Nam Phi, An-giê-ri, CHDC Công-gô.

+ Luyện kim màu : Cộng hoà Nam Phi, Ca-mơ-run, Dăm-bi-a.

+ Cơ khí : Cộng hoà Nam Phi, Ai Cập, Dăm-bi-a, An-giê-ri.

+ Lọc dầu : Li-bi, An-giê-ri, Ma-rốc.

– GV yêu cầu HS nhận xét theo ba khu vực có trình độ phát triển công nghiệp khác nhau :

+ Phát triển nhất : Cộng hoà Nam Phi có công nghiệp phát triển toàn diện nhất.

+ Phát triển : các nước Bắc Phi... có công nghiệp dầu khí phát triển.

– Chậm phát triển : các nước còn lại của châu Phi, chỉ phát triển một vài ngành công nghiệp khai khoáng, công nghiệp nhẹ.

V – GỢI Ý TRẢ LỜI MỘT SỐ CÂU HỎI KHÓ

Câu hỏi 1. *Nêu những điểm khác nhau trong sản xuất cây công nghiệp và cây lương thực ở châu Phi*

+ Cây công nghiệp : được trồng trong các đồn điền, theo hướng chuyên môn hoá, nhằm mục đích xuất khẩu. Các đồn điền thuộc sở hữu của các công ti tư bản nước ngoài, tổ chức sản xuất theo quy mô lớn.

+ Cây lương thực : chiếm tỉ trọng nhỏ trong cơ cấu trồng trọt, hình thức canh tác nương rẫy còn khá phổ biến, kĩ thuật lạc hậu, thiếu phân bón, chủ yếu dựa vào sức người. Sản lượng lương thực không đáp ứng được nhu cầu.

Câu hỏi 2. *Tại sao công nghiệp châu Phi còn chậm phát triển ? Kể tên một số nước có nền công nghiệp phát triển nhất ở châu Phi.*

- Công nghiệp châu Phi chậm phát triển vì bốn nguyên nhân :

- + Trình độ dân trí thấp.
- + Thiếu lao động chuyên môn kĩ thuật.
- + Cơ sở vật chất lạc hậu.
- + Thiếu vốn nghiêm trọng.

- Các nước có nền công nghiệp phát triển ở châu Phi là : Cộng hoà Nam Phi, An-giê-ri, Ai Cập... nhờ thu hút được vốn đầu tư và công nghệ nước ngoài, khắc phục được phần nào bốn nguyên nhân trên.

3. Vẽ biểu đồ thể hiện tỉ lệ số dân và sản lượng công nghiệp của châu Phi so với thế giới :

- GV hướng dẫn HS vẽ hai biểu đồ hình tròn hoặc hai biểu đồ ô vuông, một biểu đồ thể hiện dân số châu Phi so với thế giới, một biểu đồ thể hiện giá trị sản lượng công nghiệp châu Phi so với thế giới.

- + Dân số châu Phi chiếm 13,4% dân số thế giới.
- + Sản lượng công nghiệp châu Phi chiếm 2% sản lượng công nghiệp thế giới.

- Nhận xét :

Biểu đồ cho thấy công nghiệp châu Phi kém phát triển, chiếm vị trí rất nhỏ bé trong nền kinh tế thế giới, vì thế không đáp ứng được nhu cầu phát triển kinh tế theo hướng công nghiệp hiện đại.